

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מסורה
השי"ם

עין משפט
נר מצוה

פס א מ"ו פ"ב מה"ל
מוק ממון הלכה טו
ועי' בהשגות ובמ"מ סג
עשין פה ע"ש ח"מ
ס"י פי סעיף ט:

צ ב מ"ו סס הלכה א
סג סס ע"ש ח"מ:

צא ג מ"ו פ"א מה"ל
גניבה הלכה ו:

צב ד מ"ו פ"ד מה"ל
אבידה ל"א ע"ש ח"מ
ח"מ ס"י רע"ט סעיף א:

צד ו מ"ו פ"ב מה"ל
שכירות ט"ז ב סג
לאוין קדו' ע"ש ח"מ
רע"ט סעיף א:

צה ז מ"ו פ"ב מה"ל
כלאים ט"ז א סג
לאוין רכא ע"ש ח"מ
ר"ל סעיף א וסעיף י:

צו ח מ"ו פ"ב מה"ל
כמה הלכה א ע"ש ח"מ
ח"מ ס"י ט"ז סעיף א:

צז ט מ"ו פ"ב מה"ל
מ"ט ס"י ט"ז סעיף א
ר"ל סעיף א:

צח י מ"ו פ"ב מה"ל
כלאים הלכה י
סג לאוין רכא ע"ש ח"מ
י"ד ס"י ר"ל סעיף ט:

צט י"א מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צק י"ב מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צכ י"ג מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צל י"ד מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צמ י"ה מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צנ י"ז מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צס י"ח מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צט י"ט מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צק כ מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

בהמתך דברות הראשונות כלל - לא חשיב ליה כלל ופרט
המרוחקים זה מזה לאחרונות וראשונות חרף מילתא
היא חזרו ושמור דבדור אחד נלמרו [ר"ה כ"ו ע"ש ח"מ]:
ואימא מה הפרט מפורש דבר שנכללו מטמא - הימא [א"כ] פקח:

פרט ל"ל דככלל בהמתך
נמי חשיב ועוד כשמומר מה הפרט
מפורש בעלי חיים אף כל בעלי חיים
ועופות ככלל היכי ס"ד לחתרו עופות
לימא דכלל גופיה ממטע להו:
פרי מפרי וגדולי קרקע - הכא
משמע דבקר ולאו אקרי
גידולי קרקע והימא דכפ"ק דקדושין
(דף י"ג) גבי הענקה אמר דלוי כתב
רחמנא גזון ס"א גידולי קרקע
אין בעלי חיים לא כתב רחמנא
לאן וי"ל דלענין דבר היומא ממש
מן הארץ לא חשיב בהמה גידולי
קרקע ואין להאריך כאן יותר*
אמר

הא שור שהוא פקח פטור אמר ר' יוחנן
מבעיא קאמר: לא מבעיא שור שהוא פקח
דחייב אבל שור חרש שומה וקמן אימא
הרשותו גרמה לו קטנותו גרמה לו וליפטר
קמ"ל א"כ רב אחא לרבינא והתניא **נפל**
לתוכו בר דעת פטור מאי לאו שור בר
דעת? א"כ לא, אדם אלא מעתה אדם בן
דעת הוא דפטור הא לאו בן דעת הוא
דחייב - שור ולא אדם כתיב? א"כ מאי
בן דעת מין בן דעת א"כ והתניא **נפל**
לתוכו שור בן דעת פטור: אלא אמר ר' יוחנן
שור הוא חרש שור והוא שומה שור והוא
קמן - דוקא אבל שור והוא פקח - פטור מאי

הא שור והוא פקח פטור - בהמה: מין בן דעת - היינו חרש ואפ"י
הוא שומה מין בן דעת הוא: שור חרש שומה וקמן - שור שהוא
חרש או שומה או קטן או סומא או מלך בדרך בליה-ואפ"י הוא
מתני' ובהפירוש הר סיני - פקח: **מתני'** ובהפירוש הר סיני - פקח:
הורה אור וכן מרבינן חיה ועוף בגמרא:
ולפסולו כעל - ואע"ג דכתיב למשור
ועד חמור שחר בהמה וחיה מרבינן
גמ' וכן בזולו: **לפירוק** - עוזב
העוזב עמו (שמות ט): **לכלאים** -
הרכבשע אע"ג דכתיב בהמתך לא
הרביע כלאים" הוי נמי חיה ועוף
ככלל כדלפי' בגמרא וכן לענין כלאים
דהנהגה דלא תחרוש בשור וחמור:
כסוה- בדבר הרגיל להיות: **נפל חיה**
כעל כספה - דכתיב זאת הבהמה
אשר תאכלו וכתיב בתריה "חיל ולב"י"
(דברים יד): **לפסולו כעל על כל**
דבר פסע על שור כו' כל דבר פשיטה
ואפ"י דבר שאין בו רוח חיים כפרק
מרוצה (לקמן סג): **משכב** - דכתיב
"שורך ותמוךך וכל בהמתך" (דברים ט):
ילין בהמתך בהפטר משכב - מה
לכל חיה ועוף ככלל כדמפרש לקמין:
דברות הראשונות נאמר בהמתך - כפייות כאן:
ולא נלמד בהן שור וחמור ובדברות
האחרונות הוסיף להזכיר שור וחמור:
והלא - אף הן ככלל כל בהמתך
שם ויהאמור בלידן הוי: **מה שור ותמור**
דברים י"ג ס"ג סעיף א:
ריבוי: **אף כל** - מקום שנלמד שור
וחמור כגון פריקה וסימיה ודומין
לכן חיה ועוף כיוצא בהן: **נכסוב**
רחמנא חד פרטא - ודרשינן כל דממי
ליה ח"ל לדין, מ"לכתב אידך, אם
לפרטא חיינו ענין דכר שנכללו מטמאה
לד דהו בעלי חיים עופות דמי לפרטא כחד
ולא מפרש ככלל ופרט, וריבוי
הכל: **פרי מפרי** - ולד מולד, מין
מעגלים וס"ק מהמרים למעטין
כמאן ופטריות ומים ומלח לחיות
פרי מפרי, וגדולי קרקע למעטין
דגים, שאינן נקחין בכסף מעשר:
השאל דאמרס כל-ריבויא הוא -
ואפ"י עופות, למה לי דפרט בהמה
ושור וחמור: **אי הכי** - דכלאים משבת
ילפינן: **אדם נמי לימפר** - למשוך
בקרן עם בהמה דהא גבי שבת
מוזהר כבהמה דכתיב ועבדך וחמטך
ובחמטך: **פסוניה** - בני פסוניה סס
מקום: **רב אחא בר יעקב** - מספוגיא
היה דלמרינן בהשופטין (ב"ב דף ט"ו):
דריש רב אחא בר יעקב מספוגיא
דשמן ופיניה לשם שמים נחכונו:
נהפס פקסונו - עבד וחמה
לבהמה אבל לא לענין איסור אחר:
נלמד

מעמא דבעי ליה עיוני ומיזל תניא נמי הכי *נפל לתוכו שור חרש שומה
קמן וסומא ומחלך בליה חייב פקח ומחלך ביום פטור: **מתני'** אחד
שור ואחד כל בהמה לנפילת הבור ולהפרשת הר סיני ולתשלומי כפל
ולהשבת אבידה לפריקה לחסימה לכלאים וילשבת יוכן* היה ועוף
כיוצא בהן א"כ למה נאמר שור או חמור? אלא שדבר הכתוב בהווה:
נמי לנפילת הבור כסף ישיב לבעליו כתיב כל דאית ליה בעליה
בדאמור - להפרשת הר סיני *אם בהמה אם איש לא יחיה* וזוהי בבבלי
בהמה-היא אם לרבות את העופות. **לתשלומי כפל כדאמרינן**: ע"ל כ"ג
דבר פשע-כלל-כל דבר פשיעה להשבת אבידה *לכל אבדת אחיך*
לפריקה יליף חמור-חמור משבת לחסימה וליף שור-שור משבת לכלאים:
אין כלאים דהרישה יליף שור-שור משבת אין כלאים דהרבעה יליף בהמתך
בהמתך משבת, וגבי שבת מעלי דתניא וי' יום אומר משום ר' ישמעאל
דברות הראשונות נאמר עבדך ואמתך ובהמתך ובדברות האחרונות
נאמר וישורך וחמורך וכל בהמתך והלא שור וחמור ככלל כל בהמה
היו ולמה יצאו לומר לך מה שור וחמור האמור כאן, הוה ועוף כיוצא
בהן, אף כל חיה ועוף כיוצא בהן **אימא** בהמה דדברות הראשונות-כלל
שורך וחמורך דדברות האחרונות-פרט, כלל ופרט אין בכלל אלא מה
שבפרט שור וחמור אין מידי אחרינא לא: א"כ בהמתך דדברות
האחרונות חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה
הפרט מפורש בעלי חיים אף כל בעלי חיים **אימא** מה דנפ"א מפורש
דבר שנכללו מטמא במגע ובמשא אף כל דבר שנכללו מטמא במגע
ובמשא *אבל עופות לא: א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא **וי נכתב**
רחמנא אי כתב רחמנא שור ה"א קרב לגבי מובה אין, שאינו קרב לגבי
מובה לא, כתב רחמנא חמור ואי כתב רחמנא חמור ה"א קדוש בבכורה
אין שאין קדוש בבכורה לא, כתב רחמנא שור אלא וכל בהמתך ריבויא
הוא, וכל היכא דכתב רחמנא כל-ריבויא הוא והא גבי מעשר דכתיב כל
וקא דרשינן ליה בכלל ופרט דתניא *ונתת הכסף בכל אשר תצוה נפשך
כלל, בבקר ובצאן וביין ובשכר-פרט, ובכל אשר תשאך נפשך-חזר וכלל,
כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי
מפרי וגידולי קרקע אף כל-פרי מפרי וגידולי קרקע אמר: *בכל-כלל
כל-ריבויא אבעית אימא כל נמי-כלל" ה"א מיהו האי כל-דה"א -
ריבויא הוא-מדהוה ליה למכתב ובהמתך כדכתיב בדברות הראשונות
וכתב וכל בהמתך ש"מ ריבויא, השאה דאמרת כל-ריבויא הוא, בהמתך
דדברות הראשונות ושור וחמור דדברות האחרונות ל"ל? אמרי **אין**
לאגמורי בהמתך-לכלאים, אי הכי אפילו אדם יתחם אלמה תנן
*אדם מותר עם בולן לחריש ולמשוך אמר רב פפא *פפונאי ידעי מעמא
דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב-אמר קרא למען ינוח עבדך ואמתך
כמוך להנחה הקשתיו ולא לדבר אחר: שאל רבי תינא בן
עגל את רבי חייה בר אבא מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהם טוב ובדברות האחרונות
נאמר

ע"ל כ"ג:
[כפייות כאן]:
[ע"ל י"ו וי"ז]:
[כ"ג סע.]:
לקמן סג.
* צ"ל כאן ציקר
ס"ל תוספת לט"א
מ"ד לט"א ט"א
ע"ש ח"מ פ"א (נ"ב)
רמ"א מ"א (צ"א)

מנ"ה
צ"ה מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צ"ח מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צ"ט מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צ"ק מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צ"כ מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א:

צ"ג מ"ו פ"ב מה"ל
א"ל רכא ט"ז א סג
ט"ז א ר"ל סעיף א: